

Zpravodaj

**Východočeské pobočky
České společnosti ornitologické
při Východočeském muzeu v Pardubicích**

- Pozvánka na členskou schůzi VČP ČSO dne 3. 3. 2018
- Projekt mapování vodních ptáků ve východních Čechách
- VVT 2018: Kopidlno
- Přehled nadcházejících regionálních ornitologických akcí
- Výročí členů

71
2018

ÚVODEM

Ještě pár týdnů a znovu v přírodě začne klíčit nový život. Ptačí zpěvy se budou proplétat mezi svěžími lístky, v bělostných květech na větvích se mihnou těla opeřených zpěváků, sluneční paprsky pohladí zemi, ještě nasáklou tíhou zimní šedi, a přec ta sytá zeleň koberců travin, nad nimiž v úprku poběží cáry mraků, zazáří do očí tolik, že si je budete muset zaclonit rukou. A v těch chvílích bude příroda plná, sytá a mihotavá jako v Renoirových obrazech. Znovu zakřičí čejky v polích, od rybníka se ponese husí kejhání, ze zahrady zapěje naplno pěnice černohlavá a modř oblohy na kousek ustoupí nad siluetou luňáka.

Pobočkový život se po čtyřech letech atlasového mapování vrací do poklidnějších kolejí. Přesto bych Vás rád vybídl k úvaze, zdali byste se nechtěli zapojit do některých z ornitologických aktivit, které pobočka, nebo její členové připravují. Např. mapování vodních druhů ptáků ve východních Čechách, o kterém se mj. dozvíte na jarní schůzi či na webu od koordinátora Jakuba Vrány. Nebo na letošní VVT, který se vrací na Kopidlnsko (viz pozvánka v tomto Zpravodaji). Anebo postačí jen úspěšně pokračovat ve Vašich vlastních projektech, které Vám pobočka pomáhá zastřešit.

Někteří z Vás jistě zachytili proběhnuvší diskusi ohledně vývoje a směřování pobočkového časopisu Panurus, jemuž tato rychlá online doba ubírá čtenáře i autory příspěvků. Panurus považují, věřím, že nejen členové výboru, za výkladní skříň pobočky, a tak jsme se pro tento rok dohodli, že zkusíme zvýšit úsilí jak pro odbyt aktuálního čísla časopisu, tak pro podporu autorů příspěvků. Také věřím, že si Panurus najde nové čtenáře mezi Vámi, kteří čtete nyní tyto řádky, neboť časopis si kupuje jen menší část našich členů. Na časopisu se nesnažíme vydělat, je prodáván prakticky za náklady na výtisk. Jakkoli vkládání dat do databází můžeme brát za naprosté minimum, kterým amatérský ornitolog přispívá k ochraně a poznání ptáků, vezme, že ornitologie nekončí vložením údaje do databáze, ale teprve jejich vyhodnocením a vytvořením konkrétního výstupu. Ve světle neustávajícího tlaku člověka na naše životní prostředí, nemohu ani dost zdůraznit význam a smysl tohoto snažení, neboť jsem se již v praxi setkal jak s nedostatkem terénních dat, což vedlo k neúspěchu ochrany přírody v konkrétních případech, tak i s nesprávným vyhodnocením nahodilých údajů. Poznání a ochrana ptáků, to je holý základ, který máme, nebo bychom měli mít, společný. To jen na zamyšlení, abychom si obrazů, zmíněných v úvodu, mohli užívat znovu a znovu....

Vážení přátelé, do nadcházející sezóny Vám přeju mnoho šťastných a obohacujících chvil v přírodě!

Lukáš Kadava

POZVÁNKA NA ČLENSKOU SCHŮZI

Srdečně zveme na jarní členskou schůzi VČP ČSO, která se bude konat v sobotu **3. března 2018** v přednáškovém sále Východočeského muzea na hlavním (velkém) zámeckém nádvoří v přízemí budovy čp. 2.

PROGRAM SCHŮZE:

Zahájení – 9:00

1. Stručné zprávy výboru pobočky:

- Koho ptáci pálí, ten rád po nich pálí, aneb vybrané případy ze správních řízení (Petr Kafka)
- Má dáti a dal v roce 2017 - stručná zpráva o hospodaření pobočky (Jaroslav Vaněk)
- Pozvánka na VVT 2018 (Jakub Vrána)
- Zapojte se do monitoringu vodních ptáků ve východních Čechách (Jakub Vrána)
- Diskuze (připomínky, nápady, kritiky - od vás)

Přestávka

2. Za ptáky do východočeských hor

- Kamil Hromádko: monitoring chřástala polního na Orlickém Záhoří
- Václav Pavel & Bohuslav Chutný: Soumrak modráčků v Krkonoších?
- Tomáš Bělka: Ptáci Králického Sněžníku

3. A ještě malý bonus:

- Vladimír Lemberk: Kam za ptáky do Thajska aneb nechte manželku na pláži

Předpokládané zakončení schůze cca 13:00

Všechny přednášející prosíme, aby své počítačové prezentace ukládali v „bezproblémových“ starších formátech MS Office: **dokument word 97-2003 (koncovka .doc)**, **prezentace powerpoint 97-2003 (koncovka .ppt)**, **sešit aplikace excel 97-2003 (koncovka .xls)** a nebo ve formátu **pdf** (Acrobat). Vyvarujte se nových verzí MS Office (koncovky souborů .docx, .pptx, .xlsx) i souborů uložených ve formátu Open Office (koncovky .odt, .odf, .ods). Děkujeme za pochopení.

ZPRÁVY Z VÝBORU

Východočeská pobočka ČSO získala ocenění „Nezisková organizace roku 2017“

VČP ČSO obdržela od Koalice nevládek Pardubicka (KONEP) a Pardubického kraje ocenění "Nezisková organizace roku 2017". Cenu za pobočku převzal 4. 12. 2017 na galavečeru v Kongresovém centru v Pardubicích předseda pobočky Lukáš Kadava. Oceňování dobročinnosti, pomoci a filantropie pořádá Koalice nevládek Pardubicka, Pardubický kraj, Europe Direct a Rytmus Východní Čechy. Večerem provedla již posedmé oblíbená moderátorka a místní patriotka Jolana Voldánová. Děkujeme KONEP, hodnotící komisi a v neposlední řadě těm, kdo pobočku na tuto cenu nominovali.

Rovněž další pobočkoví členové byli v roce 2017 ocenění za svoji činnost. Břeněk Michálek (správce Ptačího parku Josefovské louky a člen výboru VČP ČSO) a David Číp (předseda ZO ČSOP Jaro Jaroměř a člen VČP ČSO) převzali na galavečeru 17. 11. 2017 ocenění Města Jaroměř za záslužnou činnost v oblasti životního prostředí. Břeněk Michálek byl navíc mezi čtyřmi oceněnými v kategorii Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta na loňském, již 18. ročníku broumovského Kapradí, tedy setkání škol a institucí Královéhradeckého kraje, zabývajících se ekologickou výchovou. Ročník 2017 proběhl 3. a 4. 11. v Broumově a zvoleným tématem byl udržitelný cestovní ruch.

Výbor pobočky

Stručná informace o správních řízeních v roce 2017

V roce 2017 se pobočka přihlásila do 31 správních řízení, ve kterých poskytovala svou odbornou pomoc při ochraně ptáků a jejich stanovišť. Jedná se zejména o případy, ve kterých máme dostatečné informace o výskytu druhů či řešení určité problematiky spjaté s ochranou ptáků. Okruh nejčastějších témat lze shrnout mezi plašení a odstřely rybožravých predátorů, konfliktní druhy v zástavbě, úpravy rybníků a vodních toků a kácení doupných dřevin.

Odstřely a plašení volavek a kormoránů zaujímaly nejčastější správní agendu. V dnešní době orgány ochrany přírody povolují odstřel a plašení kormoránů zcela běžně a vychází zpravidla vstříc požadavkům rybářů. Role pobočky je pak zejména posoudit vedlejší vliv střelby na ostatní druhy ptáků, které se na jednotlivých lokalitách vyskytují. V případě podzimních termínů může být střelba v kolizi s odpočinkem protahujících ptáků, v časně jarních obdobích pak i ve střetu s hnízděním některých časně hnízdících druhů, jako je např. jeřáb popelavý či orel mořský.

V posledních letech je stále více k plašení využíváno automatických plynových plašičů, které v pravidelných intervalech vydávají hlasité rány. Účinnost této metody je spekulativní. Lze ji však považovat za určité prolomení etických hranic vůči přírodnímu prostředí rybníků. Odlov volavek popelavých je obdobně jako kormoránů povolován zpravidla pro několik málo jedinců na jedné lokalitě. Problémem však může být, že za tento počet se může skrýt mnohonásobně více usmrcených jedinců.

V roce 2017 proběhlo povolování několika silničních staveb na našem území. Jednalo se zejména o dálnici D11 v úseku mezi Smiřicemi, Jaroměří, Trutnovem a státní hranicí a rychlostní D35 v úseku Džbánov-Litomyšl a Opatovec-Staré Město. Stavby v některých případech prochází přes dnes zajímavé a klidové lokality. Podmínky povolení často vychází z biologických hodnocení stavby a snaží se vliv komunikace na okolí co nejvíce snižovat. S projektanty a investory byly komunikovány podmínky při úpravách a odbahňování vodních ploch (ryb. Pardoubek v Lázních Bělohrad, ryb. Vejsplachy ve Vrchlabí). Průběžně také probíhá těžba sedimentů z Opatovického kanálu.

Pobočka také vstoupila do několika řízení o povolení kácení mimolesní zeleně, zejména s předpokládaným výskytem dutinových ptáků (Kunětická hora, Hrádek u Ústí nad Orlicí), a v prostoru přírodní rezervace Psí Kuchyně. Shozy havraních hnízd byly řešeny v Chrudimi a v Pardubicích, odstranění hnízd čápů bílých v Bystrém u Poličky a ve Vendolí. Zateplování objektů s hnízdy rorýsů jsme řešili na třech místech.

V rámci komunikace s úřady stojí za zmínku i aktivita pobočky na lokalitě Rzy u Dobříkova. Na náš návrh došlo k prodloužení ochrany území formou „přechodně chráněné plochy“, a to až do roku 2024. Povinností pobočky je však každoroční odevzdání výsledků o pozorování ptáků v lokalitě.

Za pomoc při řízeních bychom chtěli poděkovat všem zúčastněným, bez kterých by lepší prosazování zájmů přírody nebylo vůbec možné. Jde nejen o přímou pomoc při sepisování vyjádření a účasti na ústních jednáních, ale i všem, kteří poskytují data o výskytu ptáků na jednotlivých lokalitách.

Za výbor pobočky Petr Kafka

Zpráva o hospodaření VČP ČSO za rok 2017

Příjmy v roce 2017

Příspěvky včetně podílu na příspěvcích z ČSO: 12.360,-

Dary: 6.790,-

Prodej literatury a propag. předmětů: 19.430,-

často objevují problémy spojené například se změnou mapovatele nebo zavedením nové lokality. Navíc se v našem regionu dlouhodobě nedaří zabezpečit monitoring v hnízdním období a během migrace. Právě tyto problémy se pokusíme v tomto roce vyřešit.

Naší hlavní snahou bude zajistit celoroční pokrytí co největší části východních Čech se zvláštním zaměřením na ornitologicky nejvýznamnější lokality. Docílit toho chceme za využití pobočkového webu, emailového adresáře a případně i osobním kontaktem. Akce se přitom bude držet republikových termínů, aby bylo možné data použít k poznání situace v celém státě. Pro naše kraje pak získáme údaje, které by se mohly hodit při jednání s úřady. Právě z toho důvodu se chceme také více zaměřit na kormorána velkého a volavku popelavou. Připravili jsme jednoduchý formulář brzy dostupný na pobočkových stránkách. Jím bychom měli sesbírat potřebné informace o počtu a chování obou druhů. Též se v těchto případech zaměříme na využívané biotopy.

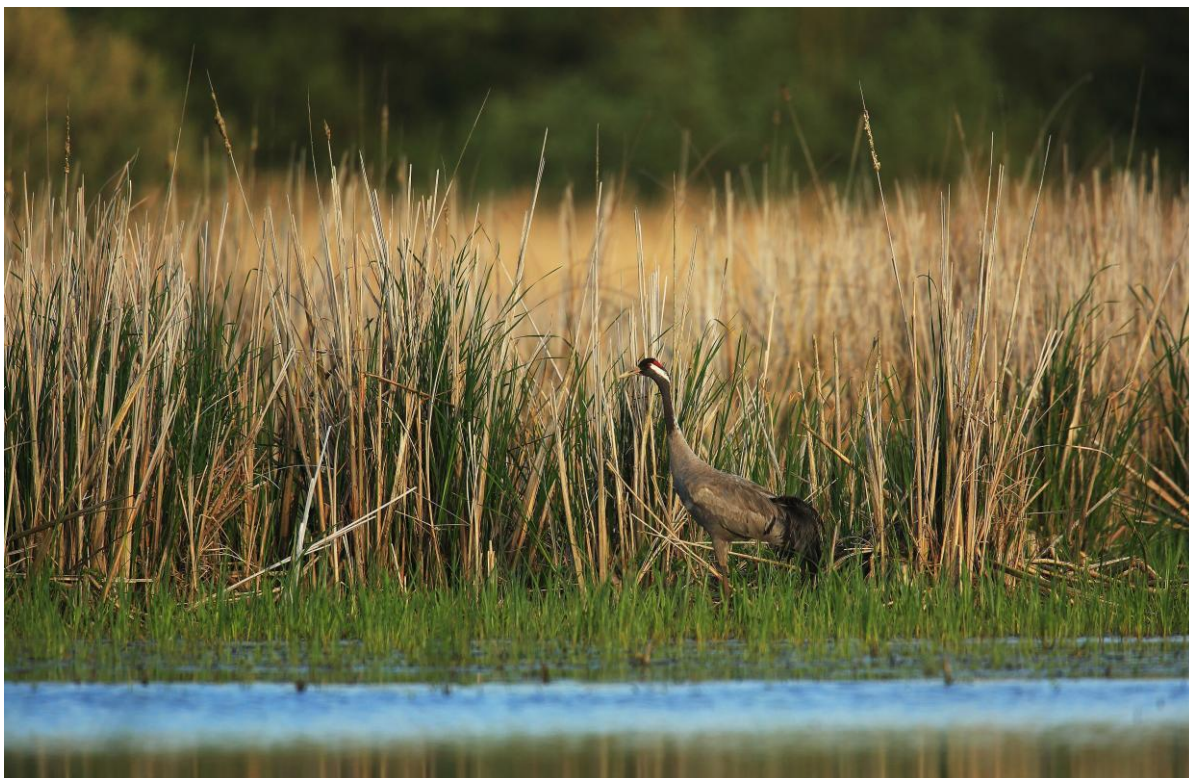
Bližší informace přinese příspěvek na členské schůzi. V nejbližší době bude metodika zveřejněna rovněž na webu pobočky, kde naleznete i seznam potřebných odkazů a volných lokalit. Pokud máte chuť se do monitoringu zapojit, neváhejte a navštivte naše stránky (www.vcpcso.cz) případně kontaktujte koordinátora (kuba.vrana@email.cz).

Za výbor pobočky Jakub Vrána

VVT 2018

Do krajů jeřábů a luňáků

„Najednou vzlétne ze stromové partie lemující rybník, dravec. Pozorovatelé jednohlasně vyrážejí z hrdel: luňák červený! Povedlo se! Tak i my zaznamenáváme v této oblasti v hnízdním období tohoto překrásného dravce. Tak, jako před cca 55 lety Staněk a v průběhu prvního československého mapování hnízdního rozšíření ptáků Urbánek. S potěšením držíme po dlouhou dobu dalekohledy u očí. Sledujeme, jak snadno získává dravec termiku. Luňák stoupá výš a výš, až se nám ztrácí z dohledu.“ Psal se rok 1995 a Východočeská pobočka pořádala třetí VVT – v krajině kolem Kopidlna, v krajině, která je tak trochu pozapomenutá lidmi, kde stále panuje lesní klid a letní Slunce čechrá klasy obilí v tichu, do něhož vstupují jen vzdálené hlasy nedalekých vesnic. V krajině, která uchovává řadu ornitologických vzpomínek, a to nejen z výše citovaného zápisu z pera Milana Černého v pobočkovém Zpravodaji. VVT doznalo od těch dob řadu změn, proměnili se účastníci, změnami prošel účel, pojetí, a nakonec i publikace výsledků.

V posledních letech, v průběhu atlasového mapování ptáků se pobočka snažila pomoci národním koordinátorům dodat data z těch oblastí, která byla jen nedostatečně zkoumána. Také bílé plochy východních Čech, kde doposud VVT neproběhlo, se tenčí. Současný výbor se dohodl, že v letošním roce se VVT vrátí do míst, kde již proběhl. Volba padla na krásnou krajinu polí, listnatých lesů a rybníků na Kopidlnsku. Tedy oblasti, v níž se od dob konání VVT mnohé po ornitologické stránce změnilo. Především důkladný výzkum přivedl oblast v roce 2004 až k zařazení do soustavy Natura 2000 jako Ptačí oblast (PO) Rožďalovické rybníky. Také pravidelné odchytové akce na rybníku Zrcadlo či akce zaměřené na veřejnost, jsou dostatečně známé. Přesto však, pohříchu, ornitologických publikací z oblasti je doposud velmi málo. Plánovaný VVT si neklade za cíl oblast detailně prozkoumat, spíše přidat další dílek do mozaiky našich znalostí z těchto míst. Ve stávajících hranicích má PO celkovou rozlohu 6115 ha a nachází na rozhraní Královéhradeckého a Středočeského kraje. Vymezená oblast zahrnuje soustavu více jak dvaceti rybníků obklopených celistvým pásem lesních, především dubohabrových a smrkových porostů táhnoucích se od Dětenic na severozápadě až po Městec Králové na jihovýchodě. Mírně zvlněná krajina s průměrnou nadmořskou výškou 220 m tvoří přechod mezi Jičínskou pahorkatinou a poděbradským Polabím. Oblast působnosti VVT nebude striktně zaměřena pouze na území PO, plocha bude zhruba ohraničena Jičínem na severu, Češovem a Kněžicemi na

východě, Městcem Králové a Dymokury na jihu a Rožďalovicemi na západě.

Ptačí oblast Rožďalovické rybníky byla vyhlášena pro dva ptačí druhy uvedené v příloze I Směrnice o ochraně volně žijících ptáků, a to pro motáka pochopa a jeřába popelavého. Stav a početnost populací obou uvedených druhů se staly důvodem pro legislativní ochranu ptačího území. Kromě obou sledovaných druhů v regionu pravidelně hnízdí některé kriticky ohrožené druhy ptáků, jako jsou bukáček malý, orel mořský, luňák červený, luňák hnědý a strnad luční. Ze silně ohrožených druhů jsou to např. chřástal kropenatý, čáp černý, včelojed lesní, konipas luční, rákosník velký, slavík modráček střeoevropský a sýkořice vousatá. Nalézá se zde také hnízdní kolonie volavek popelavých. Výčet zajímavých druhů není zdaleka konečný. Ostatně, k dokreslení ornitologické atraktivity, kterou oblast oplývala již v době konání prvního VVT, opět poslouží slova Milana Černého: *„Volná voda před stavidlem hostí 30, možná 40 exemplářů potápky černokrké s mláďaty. Kol rybníka se promenáduje moták pochop. A nad tímto pohádkovým „stříbrným okem“ stovky a stovky – odhad ornitologů se ustálil na cifře 2000 – létajících a smějících se racků.“*

VVT Kopidlno 2018 se uskuteční od 25. do 27. května. Místo ubytování bude v brzké době upřesněno na webu pobočky (www.vcpcso.cz). VČP ČSO částečně uhradí náklady na ubytování. **Kontaktní osobou je Jaroslav Vaněk (jaroslavvanek@centrum.cz, tel. 777 120 756), kterému nejpozději do konce dubna nahlaste svůj zájem o účast a počet noclehů.** Setkání v místě ubytování proběhne v pátek 25. 5. v 16 hodin podle pokynů, které každý účastník obdrží. Těšíme se na terénní setkání se členy naší pobočky.

Jaroslav Vaněk a Lukáš Kadava, foto: Vladimír Šoltys / www.geo-icon.cz

POZVÁNKY NA ORNITOLOGICKÉ UDÁLOSTI

Výstava o ornitologii na Litomyšlsku

Od 24. ledna 2018 mají návštěvníci Regionálního muzea v Litomyšli (RML) příležitost prohlédnout si velkou výstavu, která mapuje historii i současnost ornitologického dění v okolí Litomyšle, představuje významné ornitology Litomyšlska od 19. století po dnešek, seznamuje je s kroužkováním ptáků i s dalšími činnostmi ornitologických kroužků, které mají na Litomyšlsku dlouholetou tradici už od 60 let. 20. století.

Jejich práci si bude možné prohlédnout i v reportážích z konce 70. let. Výstava taktéž představuje početné exponáty ptactva z bohatých sbírek RML, doplněné o vycpaniny ze sbírek muzeí v Chocni a Pardubicích, a to v nejrůznějších životních prostředích – od jehličnatých i listnatých lesů, kolem toků řek, na rybnících, loukách či polích, až po města nebo lomy...

Nechybí upozornění na celou řadu zajímavostí apod. Vernisáž výstavy proběhla 23. ledna a fotografie z vernisáže si můžete prohlédnout na pobočkových stránkách. Výstava potrvá do 22. dubna 2018. Více na www.rml.cz. Na snímku významný litomyšlský ornitolog Lubor Urbánek při vernisáži výstavy.

Nenechte si ujít předpremiéru filmu Planeta Česko svitavského ornitologa a filmáře Mariána Poláka

Filmař, ornitolog a člen VČP ČSO Marián Polák debutuje celovečerním filmem, který zachycuje krásy naší země a ukazuje naši přírodu jako vzrušující prostředí, které si co do pestrosti a dobrodružnosti v ničem nezadá s exotickými krajinami. Snímek s komentářem namluveným hercem Kryštofem Hádkem je napínavou podívanou pro dospělé i děti, která díky nejmodernějším technologiím ukazuje fascinující příběhy více než čtyřiceti druhů zvířat. Diváci tak ve filmu Planeta Česko uvidí například tetřevy tokající za úsvitu, sysly, s nimiž na louce laškují děti, ledňáčka prorážejícího při lovu střemhlav vodní hladinu, lososy putující z českých řek do moře a zpátky nebo užovky v dramatickém zápase s rybí kořistí a další živočichy. Krásu a dobrodružství máme na

PLANETA
DIVOČINA ZAČÍNÁ
ZA VAŠIMI DVEŘMI

FILM
MARIÁNA POLÁKA

ČESKO

23. 2. 2018 / od 18:00 / Svitavy

AREÁL KINA VESMÍR	KINO VESMÍR
18:00 - Vernisáž výstavy	18:15 - Vokální soubor SVxtet
ILUSTRACÍ zvířat: Jana Hoška	18:35 - Úvod k filmu
FOTOGRAFII: Marián Polák	18:45 - Projekce Planeta Česko
	20:15 - Diskuze tvůrců s diváky

KLUB TYJÁTR
21.00 Koncert kapely S.U.E.

Vstupné: 80 Kč. Předprodej v pokladně kina Vesmír nebo Fabrice Svitavy od 9.2.

dosah ruky – stačí se jen dobře dívat. Do kin vstoupí Planeta Česko 22. března. Slavnostní předpremiéra proběhne **23. 2. 2018 od 18 hodin v kině Vesmír ve Svitavách**. Před projekcí otevřeme výstavu ilustrací zvířat Jana Hoška a fotografií Mariána Poláka, zazpívá vokální skupina SYxtet a po filmu v sousedním klubu Tyjátr zahraje kapela S.U.E. - Svitavy ukulele ensemble.

Na Planetě Česko pracovaly desítky odborníků – zoologů, biologů, ochránců přírody a dalších poradců, kteří přispěli například svými terénními znalostmi a vědomostmi o chování zvířat. Planeta Česko tak nabízí příběhy skutečných divokých zvířat, nikoliv statické atlasové záběry. *"Točil jsem už celou řadu filmů o přírodě na spoustě nádherných a vzdálených míst naší planety, a právě tehdy mi došlo, že vše je jen úhel pohledu,"* říká Marián Polák. *"Po týdnech strávených v tropickém pralese jsem se zkrátka vždy začal strašně těšit na ty naše české kopečky a 'obyčejná' zvířata – připadalo mi to najednou nesmírně exotické,"* dodává Polák. Planeta Česko je vzrušující výpravou za muflony, zubry, bobry, modrajícími žabáky, vzácným tesaříkem alpským, kulíškem nejmenším, ale třeba i motýlem modráskem hořcovým a dalšími hrdiny. Štáb v čele s režisérem najezdil desítky tisíc kilometrů autem, vlakem i na kole a použil celkem patnáct různých kamer a fotoaparátů. Ne vždy měli filmaři štěstí na zvířata, která chtěli natočit, hned napoprvé. *"Natočit dobře bobry žijící na mnoha místech naší země byl docela oříšek, protože jsou to noční zvířata s vynikajícím čichem. Trvalo nám mnoho dní a nocí, než se nám podařilo jejich příběh pro film zachytit,"* vysvětluje Marián Polák.

Lístky si můžete zakoupit či rezervovat na www.kultura-svitavy.cz.

Pozvánka na zimní vycházku u Bohdanečského rybníka

Zimní procházka za ptáky proběhne **24. 2. 2018 od 9 do 12 hod.**, sraz u bohdanečského mlýna (ul. Šípkova). Během exkurze VČP ČSO v okolí NPR Bohdanečský rybník budeme pozorovat otužilé opeřence a ukážeme si vhodnou ptačí potravu. Dalekohledy s sebou.

Lukáš Kadava

Pozvánka na jarní úklid a pozorování ptactva na Rozkoši

Jarní úklid břehů Rozkoše se již stal tradicí a letos se na březích přehrady sejdemé již po šesté. Protože se akce koná v období jarní migrace ptactva, byla by škoda tohoto setkání nevyužít ke společnému pozorování. Z tohoto důvodu jsme se již při první z řady brigád rozhodli, spojit užitečné s příjemným a na po odvedené práci se společně věnovat pozorování ptactva. Tento model se v průběhu let velmi osvědčil a přinesl řadu velice zajímavých údajů do našich terénních deníků. Není tedy nejmenší důvod i letos na tomto modelu něco měnit.

Vzhledem k tomu, že vyhlášovatelem a hlavním organizátorem je Povodí Labe s. p. stanoví přesné datum akce tento podnik. V současné době ještě nebyl přesný termín stanoven, ale na základě zkušeností z předchozích let se dá předpokládat, že jím bude sobota **7. 4. 2018**.

Až bude termín konání akce potvrzen, zveřejníme jej na webových stránkách naší pobočky, společně s dalšími podrobnostmi.

Jaroslav Vaněk

VÝROČÍ ČLENŮ

Jubileá členů v roce 2018

85 let: Polanský František, Stejskalová Marie

80 let: Galbavý Josef, Koblížek Pavel, Kyncl Jaroslav, Poláček Stanislav

75 let: Hromádka Miloslav

70 let: Bartl Miroslav, Plachta Karel, Smolík Luděk, Tomeš Karel

65 let: Chmelař Lubomír, Křivský Jan

60 let: Česák Jiří, Havel Petr

55 let: Lemberk Vladimír, Růžička Milan, Šoltys Vladimír

50 let: Dostálek Lubor, Janoušek Milan, Kuta Pavel

Všem jubilantům blahopřejeme!

ZPRAVODAJ – interní periodikum *Východočeské pobočky České společnosti ornitologické při Východočeském muzeu v Pardubicích* (kontakt: Zámek č. 2, 530 02 Pardubice, internet: www.vcpcso.cz, e-mail: vcpcso@centrum.cz, účet: Fio banka, č. ú. 2501022899/2010). Redaktor: Libor Praus, ilustrace: racek bělohlavý (*Larus cachinnans*) © Libor Praus; sýkořice vousatá *Panurus biarmicus* © Jana Kufová. Příspěvky zasílejte na e-mail: libor.praus@gmail.com.

